

NELEGĀLĀ IPTV EIROPAS SAVIENĪBĀ

PĒTĪJUMS PAR TIEŠSAISTES UZŅĒMĒJDARBĪBAS MODEĻIEM, KAS PĀRKĀPJ INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBĀS — 3. POSMS

Kopsavilkums

NELEGĀLĀ IPTV EIROPAS SAVIENĪBĀ

KOPSAVILKUMS

Ekonomiskās, juridiskās un tehniskās analīzes
ziņojums

2019. gada novembris

KOPSAVILKUMS

Pamatinformācija

Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojs (EUIPO) ar Eiropas Intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu novērošanas centra starpniecību 2018. gadā uzdeva veikt pētījumu par IPTV noziegumiem Eiropā. Pētījuma mērķis bija uzlabot izpratni par veidiem, kā tiek īstenota nelegālā interneta protokola televīzija (IPTV), kā darbojas ar to saistītie uzņēmējdarbības modeļi, un tādējādi nodrošināt pamatu vēlākai iespējamo atbildes pasākumu noteikšanai, lai efektīvāk risinātu šo problēmu.

Pētījuma veikšana tika uzdots Bornmutas Universitātes Intelektuālā īpašuma politikas un pārvaldības centram (CIPPM), kas izveidoja tiesību, ekonomikas un datorzinātņu pētnieku komandu⁽¹⁾. Pētnieku komandai palīdzēja ekspertu grupa, kuras sastāvā bija tiesību subjekti, tiesībaizsardzības iestāžu pārstāvji, regulatīvās iestādes, pilsoniskās sabiedrības grupas un digitālās drošības uzņēmumi⁽²⁾.

Šis ziņojums ir sagatavots kā starpdisciplinārs pētījums, kurā apsekoti nelegālās IPTV juridiskie, tehniskie un ekonomiskie aspekti. Tas ir pirmais nozīmīgais pētījums, kurā izvērtēti ES esošie literatūras avoti, tiesiskais regulējums un judikatūra, kā arī sniegta strukturāla analīze par esošajiem uzņēmējdarbības modeļiem saistībā ar neatļautu televīzijas satura pārraidīšanu, izmantojot internetu. Turklāt pētījumā pirmo reizi ir novērtēti rezultāti par nelegālās IPTV apmēru visā ES, vērtējot pēc aktīvo lietotāju skaita un nelikumīgajiem ieņēmumiem, ko gūst ar pārkāpjošajām darbībām.

Metodika un dati

Esošie pētījumi⁽³⁾, kuru mērķis ir noteikt nelegālās IPTV apmēru un ekonomisko ietekmi, konsekventi ziņo par tendenci pieaugt neatļautas IPTV izplatīšanai pasaules tirgos⁽⁴⁾. Šis ziņojums tika sagatavots, lai aplēstu neatļautas IPTV izmantošanā iesaistīto indivīdu skaitu, kā arī novērtētu potenciālos ieņēmumus, ko gūst autortiesības pārkāpjoši IPTV pakalpojumu sniedzēji. Kvantitatīvās aplēses ir balstītas uz oficiāliem un saskaņotiem datu avotiem, lai nodrošinātu paziņoto aplēšu

---

⁽¹⁾ Bornmutas Universitātes pētnieku komandu vadīja profesors *Maurizio Borghi*, un tās sastāvā bija profesors *Vasilis Katos*, *Dr. Antanina Garanasvili* un *Dr. Marcella Favale* kā galvenie pētnieki un profesore *Dinusha Mendis*, *Dimitra Poutouri* un *Dimitris Mallis* kā līdzpētnieki.

⁽²⁾ Ekspertu grupā bija *Bogdan Ciinaru* (Eiropols), *Tim Cooper* (*Premier League*), *Richard Crisp* (*BT*), *Callum Cryer* (*UK IPO*), *Mattia Epifani* (*Re@lity Net*), *Matteo Feraboli* (*Sky Italia*), *Jose Luiz Gomez* (Spānijas policija), *Gabor Ivanics* (*Eurojust*), *Jerry Gee* (*Kudelski-Nagra*), *Phillip Davies* (*Sky UK*), *Robert Kiessling* (*Sky UK*), *George Kyne* (*An Garda Siochana*), *David Lowe* (*UK IPO*), *Yuliya Morenets* (*TAC International*), *Mark Mulready* (*Irdeto*), *Marco Musumeci* (*UNICRI*), *Mathilde Persuy* (*Hadopi*), *Marco Signorelli* (*DCP*), *Laura Vilches* (*Spanish Liga*), *Alessandro Rossetti* (*SoftStrategy*), *Kevin Taylor* (*Comcast*), *Lars Underbjerg* (*Nordic Content Protection*), *Didier Wang* (*Hadopi*).

⁽³⁾ *Kudelski* grupas Kiberdrošības vienība (2016. gads), *Hadopi* (2018. gads), *Nordic Content Protection* (2017. gads), *Sandvine* (2017. gads), *The Industry Trust* (2016. gads).

⁽⁴⁾ Sk. I papildinājumu turpmāk.

pilnīgu salīdzināmību starp ES dalībvalstīm. Kad tas bija iespējams, tika izmantoti oficiālie *Eurostat* mājsaimniecību apsekojumu dati. Šajā pētījumā tika arī izmantota sadarbība ar *EUIPO* Novērošanas centra ieinteresētajām personām, un tajā izmantoti dati un zināšanas, kurās dalījās IPTV tirgus apstākļu eksperti.

Uzņēmējdarbības modeļi neatļautās IPTV tirgū definēti atbilstoši metodei, ko *EUIPO* izstrādāja Pētījumā par tiešsaistes uzņēmējdarbības modeļiem, kas pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības⁽⁵⁾. Analīze par nelegālās IPTV uzņēmējdarbības modeļu ekosistēmu visā ES ietver piemērojamo tiesisko regulējumu un būtisko judikatūru.

Tiesiskā regulējuma izpētē atbalstam tika izmantots apsekojums, kas veikts ES 28 dalībvalstīs. Pamatojoties uz sākotnējo analīzi par *acquis communautaire* attiecībā uz televīzijas pārraižu autortiesību aizsardzību, tika veikts apsekojums par dalībvalstu attiecīgajiem tiesību aktiem un judikatūru, izmantojot valstu korespondentiem adresētu aptaujas anketu. Apsekojums sniedza iespēju apkopot judikatūru par nelegālo IPTV gan no civillietām, gan no krimināllietām un apzināt piemērojamo tiesību aktu niansas starp valstu jurisdikcijām.

Tiesiskā regulējuma analīze

Eiropas Savienības tiesībās ir paredzēta plaša aizsardzība pret TV pārraižu neatļautu translēšanu internetā, aptverot plašu darbību klāstu. Gaisa, satelīta vai kabeļu signāla retranslēšana internetā, TV programmu ierakstīšana mākonī, hipersaišu izveide uz tiešraides straumēšanu, izmantojot TV viedierīces, un hipersaišu indeksācija ir “izziņošanas” darbības Informācijas sabiedrības direktīvas 3. panta nozīmē. Tomēr ne visas tiesības, kas pastāv attiecībā uz IPTV pārraidēm, tiek aizsargātas vienādi visā ES. Tiesības uz TV pārraidēs iekļautu saturu tiek aizsargātas gan pret tiešraides straumēšanu, gan pret straumēšanu pēc pieprasījuma. Turpretī raidorganizāciju tiesības uz apraides signālu attiecas tikai uz raidījumu fiksāciju straumēšanu pēc pieprasījuma (vai lejupielādi). Tikai septiņas dalībvalstis (Apvienotā Karaliste, Austrija, Čehijas, Dānija, Rumānija, Somija un Zviedrija) attiecina raidorganizāciju tiesības arī uz tiešraides straumēšanu. Turklāt TV signāla uztveršana, izmantojot neatļautas straumēšanas ierīces, ir reproducēšanas tiesību pārkāpums atbilstoši Informācijas sabiedrības direktīvas 2. pantam.

Lai gan TV pārraidēs ietvertais saturs tiek augstā līmenī aizsargāts pret nelegālo IPTV, saskaņā ar ES tiesību aktiem sporta pasākumi kā tādi nav autortiesību aizsardzības priekšmets. Tomēr sporta pasākumu audiovizuālā ierakstīšana parasti atbilst autortiesību pastāvēšanas nosacījumiem atbilstoši “brīvajām un radošajām izvēlēm”, ko izdara ieraksta režisors. Turklāt arī uz darbiem un citiem tiesību objektiem, kas parasti ir iekļauti sporta pasākumu ierakstīšanā un pārraidīšanā (piemēram, uz fona skaņas ierakstīšanu, oriģinālmūziku un grafiskiem darbiem), parasti attiecas autortiesības.

Acquis communautaire nav skaidri noteikts, vai bezmaksas IPTV signāla retranslēšana, arī izmantojot kadrēšanu, un vienlaicīga IPTV signāla translēšana signāla izplatītājam, izmantojot “tiešu

⁽⁵⁾ *EUIPO* Pētījums par tiešsaistes uzņēmējdarbības modeļiem, kas pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības — 1. posms “Pārskats par tiešsaistes uzņēmējdarbības modeļiem, kas pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības”, 2016. gada jūlijs.

signāla pievadīšanu”, ir izziņošanas darbības atbilstoši Informācijas sabiedrības direktīvas 3. pantam. Abi šie scenāriji ir aplūkoti jaunajā Direktīvā par tiešsaistes pārraidēm (2019/789), kas tiks transponēta dalībvalstu tiesību aktos līdz 2021. gada jūnijam.

Autortiesības pārkāpjošu uzņēmējdarbības modeļu analīze

Autortiesības pārkāpjoša IPTV izplatīšana izpaužas dažādos veidos un mērogos, sākot ar labi organizētām lielām uzņēmējdarbības struktūrām un beidzot ar individuāliem uzņēmumiem. Lai gan nelegālās IPTV pakalpojumu sniedzēji piedāvā vienu un to pašu produktu, proti, piekļuvi tiešraidē straumētiem kanāliem, atšķirīgas platformas, kādās tie nodrošina piekļuvi IPTV, to mērķauditorija, cenu noteikšanas stratēģijas un citi elementi, piemēram, papildu produkti (video pēc pieprasījuma, dekoderu tirdzniecība) un klātbūtne sociālajos plašsaziņas līdzekļos. Pārkāpums var sākties jau tad, kad nelicencēta satura nodrošinātājs likumīgi iegūst straumējumu no satura izplatītāja vai satura nodrošinātāja un dara to pieejamu trešām personām, tādējādi pārkāpjot lietošanas nosacījumus. Šādas trešās personas var būt satura galalietotāji un patērētāji vai starpnieki — tādā gadījumā tie var arī gūt peļņu, saturu pārdodot tālāk.

Tehnoloģiju attīstība, piemēram, platjoslas izplatība un lielāks interneta ātrums, ne tikai atvieglo piekļuvi legālajiem IPTV avotiem — tā vienlaikus arī vienkāršo piekļuvi nelegālajiem avotiem. Tehnoloģiskie izaicinājumi ir jāņem vērā, kad vērtē nelegālās IPTV ietekmi, kā rezultātā analīze kļūst vēl sarežģītāka. Lai gan izplatīšanas līdzekļi ir dažādi, analīze liecina, ka nelegālā IPTV mēdz būt orientēta uz šādiem trim plaši definētiem uzņēmējdarbības modeļiem:

- “nelegālās IPTV abonēšanas modelis”, kuru īstenojot klientiem tiek nodrošināta tieša piekļuve vairākiem TV kanāliem pēc tam, kad viņi ir kļuvuši par abonentiem un samaksājuši maksu. IPTV saturs tiek darīts pieejams tiešai straumēšanai nelegālajās tīmekļa vietnēs vai ar mobilo ierīču lietojumprogrammu starpniecību. Šis uzņēmējdarbības modelis ir balstīts uz neatļautu IPTV abonementu pārdošanu klientiem, gūstot ieņēmumus no ikmēneša maksājumiem, ko iekasē no abonentiem;
- “starpuzņēmumu” modelis. Šis uzņēmējdarbības modelis ir vērsts uz IPTV kanālu pakešu tālākpārdošanu un infrastruktūru nelegālās IPTV tālākpārdošanas nodrošināšanai. Šo uzņēmējdarbības modeli var raksturot kā “starpuzņēmumu” jeb “vairumtirdzniecības” modeli. To bieži apvieno ar iepriekš minēto tiešās abonementu pārdošanas uzņēmējdarbības modeli. Šādā gadījumā neatļautas IPTV pakalpojumu sniedzējiem ir garantēti divi ieņēmumu avoti — mēneša maksājumi, ko iekasē no neatļautas IPTV skatītājiem, un maksājumi, ko iekasē no neatļautas IPTV tālākpārdevējiem;
- “straumēšanas portāla” modelis, kuru īstenojot tiek apkopotas saites uz straumēšanas tīmekļa vietnēm, ko dara pieejamas galalietotājiem. IPTV straumēšana tiek piedāvāta bez maksas, un bieži tai ir zemāka kvalitāte salīdzinājumā ar abonementu IPTV tīmekļa vietnēm. Tā kā straumēšanas saturs tiek nodrošināts bez maksas, neatļauto pakalpojumu sniedzēji gūst ieņēmumus no netiešiem avotiem, izplatot jaunprogrammatūras vai iekasējot maksājumus par skatījumu vai klikšķu skaitu no reklāmām.

Interesanti ir tas, ka analīze liecina, ka nelegālās IPTV nodrošināšana ir ļoti atkarīga no vienas un tās pašas “ekosistēmas” neatkarīgi no pārkāpēju izmantotajiem uzņēmējdarbības modeļiem. Šo ekosistēmu nosaka vairāku tādu dalībnieku mijiedarbība, kuriem ir konkrēta funkcija šā nelegālā pakalpojuma sniegšanā. Analīzē ir identificēts 21 dalībnieks šādos četros saturs izplatīšanas līmeņos: saturs avots, mitināšanas tīkls, priekšgala (*front-end*) pakalpojuma piegāde un lietojumprogrammas.

Ekonomiskā analīze

Ekonomisko analīzi veic, lai novērtētu divus pamatelementus —

- to lietotāju skaitu, kuri piekļūst neatļautas IPTV saturam;
- ieņēmumus, ko gūst autortiesības pārkāpjošie IPTV abonēšanas pakalpojumu sniedzēji.

Ir veikts novērtējums par visu ES-28 valstu tirgu, kā arī par katru dalībvalsti. Galvenie konstatējumi ir šādi:

**3,6 % eiropiešu (13,7 miljoni ES-28 valstu iedzīvotāju)
straumē neatļautu IPTV**

**941,7 miljoni EUR
Nelikumīgi ieņēmumi, ko guvuši autortiesības pārkāpjošie IPTV pakalpojumu
sniedzēji 2018. gadā**

**5,74 EUR
Summa, ko viens vidusmēra lietotājs mēnesī tērē nelegālajai IPTV**

Neatļautas IPTV izmantošanas apmērs dalībvalstīs ievērojami atšķiras. Tiešsaistes nelegālā IPTV ir visvairāk izplatīta Nīderlandē un Zviedrijā — tiek lēsts, ka šajās valstīs gandrīz 9 % iedzīvotāju ir pieejama neatļauta IPTV. Nelegālā IPTV ir vismazāk izplatīta Rumānijā (0,7 %) un Bulgārijā (1,3 %). Novērtējot nelegālos ieņēmumus, kļūst redzams, ka būtisks faktors ir tirgus lielums kopējā iedzīvotāju skaita ziņā. Lietotāji Apvienotajā Karalistē, Francijā un Vācijā vien tērē vidēji 532,4 miljonus EUR, kas ir 57 % no kopējiem ieņēmumiem, kurus gūst neatļautas IPTV abonēšanas pakalpojumu sniedzēji.

Viena vidusmēra lietotāja izdevumi par neatļautu IPTV būtiski atšķiras starp ES valstīm. Patērētāji tādās valstīs kā Somija, Nīderlande un Francija ir gatavi maksāt vairāk nekā 6 EUR mēnesī, lai skatītos neatļautu IPTV. Turpretī iedzīvotāji Slovērijā, Ungārijā un Polijā šim nolūkam parasti tērē tikai 2,5 EUR mēnesī. Ir acīmredzams, ka atšķiras ne tikai patērētāju vēlme pārkāpt tiesības, bet arī viņu vēlme maksāt, lai piekļūtu nelegālās IPTV saturam. Nosakot dažādas nelegālās IPTV maksas

likmes, būtu jāņem vērā daudzi faktori, tostarp tiešsaistes pirātisma līmenis, attieksme pret pārkāpumu, vidējie ienākumi un cenas, ko piemēro par piekļuvi IPTV legālos avotos.

Tiesiskās aizsardzības un judikatūras analīze

Tiesību subjekti var izmantot gan civiltiesiskās, gan krimināltiesiskās aizsardzības pasākumus. Civiltiesiskās aizsardzības pasākumus piemēro gan pret tiešajiem pārkāpējiem, gan pret starpniekiem, tostarp tiem, kuru pakalpojumi izmantoti pārkāpuma izdarīšanai. Jo īpaši var pieprasīt tiesas rīkojumu izdošanu pret interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējiem, lai ierobežotu IPTV pārkāpumus. Tie (vismaz dažās dalībvalstīs) cita starpā ir “tiešraides bloķēšanas rīkojumi”, ar kuriem bloķē piekļuvi straumēšanas serveriem noteikta pasākuma vai pasākumu kopuma pārraidīšanas laikā. Šādus rīkojumus var izdot arī, lai novērstu turpmākus pārkāpumus, ievērojot samērīguma nosacījumu. Turklāt interneta starpnieki var saņemt tiesas nolēmumus izpaust informāciju par pārkāpējiem, tomēr informācijas izpaušana par nelegālās IPTV pakalpojumu galalietotājiem var nebūt saderīga ar ES datu aizsardzības tiesību aktiem.

Visās ES dalībvalstīs pret IPTV autortiesību pārkāpējiem komerciālā mērogā ir pieejami arī krimināltiesiski pasākumi. Dalībvalstu judikatūrā ir būtiski piemēri par krimināltiesvedībām pret indivīdiem, kuri iesaistīti nelegālās IPTV nodrošināšanā. Dažos gadījumos pārkāpējiem tikuši piespriesti ilgi cietumsodi.

Secinājumi un perspektīvas

Šis pētījums palīdz izprast nelegālās IPTV problēmu, veicot tās vispusīgu starpdisciplināru analīzi. Šajā ziņojumā ir apvienotas juridiskās, ekonomiskās un tehnoloģiskās perspektīvas, lai veiktu nelegālās IPTV ekosistēmas analīzi. Turklāt pētījumā pirmoreiz ir kvantitatīvi novērtēts nelegālās IPTV apmērs visā ES, vērtējot pēc aktīvo lietotāju skaita un ieņēmumiem, ko gūst šādās nelegālās darbībās.

Šā ziņojuma galvenie konstatējumi apstiprina ar nelegālo IPTV saistīto darbību ievērojamo izplatību ES valstīs. Situācija dalībvalstīs nav viendabīga, jo atšķiras daudzi faktori, piemēram, tiešsaistes pārkāpumu skaits, attieksme pret intelektuālo īpašumu un vispārējais pieprasījums pēc IPTV. ES-28 valstu līmenī 3,6 % iedzīvotāju ir iesaistīti neatļautas IPTV lietošanā, un tas ir ievērojams rādītājs. Šie lietotāji rada autortiesības pārkāpjošiem IPTV pakalpojumu sniedzējiem nelegālu peļņu gandrīz 1 miljarda EUR apmērā. Leģislatīvā un tehniskā analīze apstiprina daudzās problēmas, ar ko saskaras uzņēmumi un valdības, risinot nelegālās IPTV jautājumu.

NELEGĀLĀ IPTV EIROPAS SAVIENĪBĀ

PĒTĪJUMS PAR TIEŠSAISTES UZŅĒMĒJDARBĪBAS
MODEĻIEM,
KAS PĀRKĀPJ INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBAS —
3. POSMS

Kopsavilkums

2019. gada novembris